

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/194/2021
Identifikačné číslo spisu:	7714201161
Dátum vydania rozhodnutia:	24.08.2022
Meno a priezvisko:	Mgr. Peter Melicher
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:7714201161.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: S. Y., bývajúci F. XXX/XX, A. D. X., právne zastúpený: Beňo & partners advokátska kancelária, s.r.o., Nám. Sv. Egídia 93, Poprad, proti žalovanej: Slovenská kancelária poisťovateľov, Bajkalská 19B, Bratislava, právne zastúpená: MGA IURIS s. r. o., Cukrová 14, Bratislava, o náhradu škody, vedenom na Okresnom súde Michalovce pod sp. zn. 20 C 15/2014, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 29. apríla 2020 sp. zn. 3 Co 67/2019, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 3 Co 67/2019 zo dňa 29. apríla 2020 v časti nepriznania náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia prevyšujúcej priznanú náhradu vo výške 9.000,00 € s príslušenstvom z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

V časti nepriznania náhrady škody za bolesť dovolanie o d m i e t a.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Michalovce (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom č. k. 20 C 15/2014-215 z 21. novembra 2018 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal, aby súd zaviazal žalovanú zaplatiť mu sumu 18.189,28 € spolu s úrokom z omeškania vo výške 8,25 % ročne zo žalovanej sumy od 19.11.2013 do zaplattenia a náhrady trov konania a priznal žalovanej voči žalobcovi náhradu trov konania v celom rozsahu. Súd prvej inštancie dal do pozornosti, že predmetom konania bolo uplatnenie náhrady škody za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia po dopravnej nehode. Ďalej poukázal na ustanovenie § 106 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „Občiansky zákonník“ alebo „OZ“), ktoré je osobitným ustanovením vo vzťahu k všeobecnej úprave dĺžky premlčacej doby a k podmienkam jej plynutia a aplikuje sa aj na premlčanie práva poškodeného na náhradu škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla proti poisťovateľovi, kde platí rovnaká úprava ako na premlčanie práva na náhradu škody proti osobe, ktorá škodu spôsobila. Zdôraznil, že v prípade škody na zdraví závisí zistenie výšky škody od druhu nároku /strata na zárobku po dobu pracovnej neschopnosti, strata na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti, nárok na bolestné za sťaženie spoločenského uplatnenia, nárok na náklady spojené s liečením, nároky pozostalých. Z

odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie vyplýva, že u škôd spôsobených na zdraví neplatí žiadna objektívna premlčacia doba, pretože škoda na zdraví sa prejaví často až po niekoľkých rokoch, čo znamená, že u škôd na zdraví platí len subjektívna premlčacia doba ustanovená v § 106 ods. 1 OZ. Na premlčanie nároku na náhradu škody proti poisťovateľovi v povinnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla platí rovnaká úprava ako na premlčanie nároku proti osobe, ktorá škodu spôsobila. Teda priamy nárok poškodeného na poistné plnenie voči poisťovateľovi podľa § 15 ods. 1 zák. č. 381/2001 Z. z. sa premlčí v rovnakej objektívnej a subjektívnej premlčacej dobe, ako nárok poškodeného na náhradu škody voči poistenému škodcovi. Vzhľadom na vznesenú námietku premlčania zo strany žalovaného, súd prvej inštancie dospel k záveru, že táto bola dôvodná a preto žalobu v celom rozsahu zamietol, nakoľko žalobca sa dozvedel, že ukončenie liečenia je dňa 09.07.2011, pričom žaloba bola podaná dňa 27.01.2014, teda po uplynutí subjektívnej 2-ročnej premlčacej lehoty. O trovách konania rozhodol okresný súd podľa § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „Civilný sporový poriadok“ alebo „C. s. p.“) tak, že žalovanej priznal voči žalobcovi náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej aj ako „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 3 Co 67/2019 z 29. apríla 2020 podľa § 388 CSP zmenil rozsudok súdu prvej inštancie v časti zamietajúceho výroku tak, že žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 9.000 € s 8,25 % úrokom od 25.03.2014 do zaplatenia do troch dní od právoplatnosti rozsudku a v prevyšujúcom zamietajúcom výroku rozhodnutie súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 C. s. p. potvrdil; výrok o trovách konania zmenil tak, že náhradu trov prvoinštančného konania stranám sporu nepriznal a žalovanú zaviazal nahradiť žalobcovi trovy odvolacieho konania v celom rozsahu. Odvolací súd dal do pozornosti, že škoda spočívajúca v bolestnom a sťažení spoločenského uplatnenia vzniká, ako náhle sa po úraze a jeho prípadnom liečení ustáli zdravotný stav poškodeného natoľko, že je zrejmé, či a aké nepriaznivé následky úraz zanechal, teda či a v akom rozsahu došlo k vytrpenému bolestnému a sťaženiu spoločenského uplatnenia poškodeného. O škode sa teda poškodený dozvie v čase, kedy možno objektívne vykonať bodové ohodnotenie jednak bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia, lebo až vtedy má k dispozícii skutkové okolnosti, z ktorých možno škodu, resp. ich rozsah, zistiť. Poškodený sa o tom, kto za škodu zodpovedá, dozvie vtedy, ak získa vedomosť o takých skutkových okolnostiach, ktoré môžu viesť k záveru o zodpovednosti konkrétneho subjektu. Nepostačuje k tomu iba predpoklad; rozhodujúcim je, či sa poškodený o týchto skutočnostiach preukázateľne aj dozvedel. Vo vzťahu k žalovanou vznesenej námietke premlčania nároku žalobcu na náhradu škody spočívajúcu v bolestnom a sťažení spoločenského uplatnenia odvolací súd vyhodnotil, že ak sa žalobca dozvedel o škode a o tom, kto za ňu zodpovedá najneskôr 15.07.2011 (dátum vypracovania znaleckého posudku) a svoj nárok na bolestné uplatnil na súde žalobou až dňa 27.01.2014, dospel súd prvej inštancie k správne mu záveru, že nárok žalobcu na náhradu škody spočívajúci v bolestnom je premlčaný. Podľa názoru odvolacieho súdu je však odlišná situácia pri nároku na náhradu škody spočívajúcej v sťažení spoločenského uplatnenia, pretože pri posudzovaní včasnosti uplatnenia tohto nároku nie je rozhodujúce, kedy došlo k ukončeniu liečenia, ale rozhodujúcou bude okolnosť, kedy došlo k ustáleniu zdravotného stavu poškodeného. V tejto súvislosti poukázal odvolací súd na lekársky posudok o bolestnom a sťažení spoločenského uplatnenia vypracovaný dňa 28.04.2014, v ktorom znalec neuviedol, kedy došlo k ustáleniu zdravotného stavu žalobcu. Za situácie, ak znalec neuviedol, kedy došlo k ustáleniu zdravotného stavu žalobcu a tento uvedenú právnu skutočnosť iným spôsobom v konaní nepreukázal, je potrebné vychádzať z § 8 ods. 4 zákona č. 437/2004 Z. z., podľa ktorého v prípade sťaženia spoločenského uplatnenia možno zdravotný stav poškodeného považovať za ustálený spravidla až po uplynutí jedného roka od poškodenia zdravia, v danom prípade až dňom 27.03.2012 (k poškodeniu zdravia žalobcu došlo dňa 27.03.2011). Vychádzajúc z uvedeného odvolací súd ustálil, že ak žalobca uplatnil nárok na sťaženie spoločenského uplatnenia na súde dňa 27.01.2014 a k ustáleniu jeho zdravotného stavu došlo dňa 27.03.2012, uplatnil nárok vo výške 9.000 Eur v dvojročnej premlčacej lehote v zmysle § 106 ods. 1 OZ, v prevyšujúcej časti žalobcom uplatnený nárok na náhradu sťaženia spoločenského uplatnenia dňom 16.06.2014 je potrebné považovať za premlčaný. Za premlčanú považoval odvolací súd žalobcom uplatnenú náhradu škody spočívajúcu v nákladoch na liečenie vo výške 19,92 Eur a nákladoch na vypracovanie znaleckého posudku o bolestnom vo výške 18,24 Eur vzhľadom na to, že o uvedenej škode a o tom, kto za ňu zodpovedá sa žalobca dozvedel najneskôr 18.07.2011, resp. 15.07.2011.

3. Žalobca podal proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie z dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. a žiadal, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie, prípadne, aby zrušil aj rozsudok súdu prvej inštancie a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie. Upriamil pozornosť na skutočnosť, že medzi stranami je sporné posúdenie námietky premlčania z hľadiska začiatku jej plynutia. S poukazom na § 106 OZ dovolateľ argumentoval, že pre uplatnenie nároku na súde nebolo významné presné, úplné a konečné zistenie rozsahu škody, keďže ani ustanovenie § 106 OZ neurčuje vedomosť o rozsahu škody, ale vedomosť o existencii škody. V súvislosti s uvedeným dovolateľ zdôraznil, že žalobou rozšírenou dňa 12.06.2014 neuplatňoval nový nárok titulom sťaženia spoločenského uplatnenia, ale na základe vypracovaného lekárskeho posudku presne špecifikoval už uplatnený nárok, nakoľko sťaženie spoločenského uplatnenia je možné reálne hodnotiť až s časovým odstupom po ukončení liečby. Dovolateľ mal za to, že zdravotný stav pre potreby hodnotenia sťaženia spoločenského uplatnenia bol ustálený 1 rok po škodovej udalosti, teda ku dňu 27.03.2012, čím dvojročná subjektívna premlčacia lehota začala plynúť dňom 28.03.2012 a uplynula by až 27.03.2014 (žaloba bola na súd podaná dňa 24.01.2014, teda k premlčaniu nároku vo forme sťaženia spoločenského uplatnenia v dvojročnej subjektívnej lehote nedošlo). Namietal preto, že v otázke začiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby odvolací súd rozhodol v rozpore s rozhodovacou praxou najvyššieho súdu, ktorý dlhodobo presadzuje stanovisko, že pre posúdenie začiatku plynutia tejto lehoty sú potrebné dve okolnosti - potencionálna vedomosť o náhrade škody a vedomosť o osobe osoby zodpovednej za škodu - Najvyšší súd SR, sp. zn. 4 Cdo 237/2007. Na podporu svojej argumentácie uviedol dovolateľ aj ďalšie rozhodnutia odvolacieho súdu - sp. zn. 3 Cdo 231/2009, sp. zn. Rc 3 Cz 16/78, sp. zn. (Rc) 2 Cz 129/74 a poukázal aj na rozhodovaciu prax Najvyššieho súdu Českej republiky.

4. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že z podaného dovolania vôbec nevyplýva, v čom sa mal odvolací súd od ustálenej praxe odvolacieho súdu pri posudzovaní otázky začatia plynutia subjektívnej premlčacej doby nároku na náhradu škody podľa § 106 ods. 1 OZ odchyliť, nakoľko otázku premlčania a začiatku plynutia premlčacej doby u škody na zdraví odvolací súd posúdil v súlade s dlhodobo konštantnou rozhodovacou praxou odvolacieho súdu (napr. ods. 24 odôvodnenia). Vychádzajúc z obsahu dovolania, podľa názoru žalovanej žalobca dovolanie vymedzuje tým, že ak uplatnil svojou žalobou časť nároku na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia, tak takéto uplatnenie má za následok spočívanie premlčania aj vo vzťahu k neuplatnenej časti tohto nároku. Žalovaná poukázala na to, že žalobca síce uvádza, že novo uplatnenou časťou náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v podaní doručenom súdu 16.06.2014 neuplatňoval nový nárok na náhradu sťaženia spoločenského uplatnenia, ale iba spresnil už nárok na náhradu sťaženia spoločenského uplatnenia uplatnený samotnou žalobou, no podľa názoru žalovanej je práve tento predpoklad žalobcu nesprávny a okrem iného aj v zjavnom rozpore so základnými princípmi civilného sporového konania (ale aj občianskeho súdneho konania). Dala do pozornosti, že uplatnenie iba časti nároku v konaní na súde spôsobuje spočívanie premlčacej doby podľa § 112 OZ iba u tejto uplatnenej časti nároku a vo vzťahu k súdne neuplatnenej zostávajúcej časti nároku podanie takejto žaloby nemá žiadny vplyv na plynutie premlčacej doby a k jej spočívaniu nedochádza. Vzhľadom k uvedeným skutočnostiam podľa žalovanej sa odvolací súd nielenže neodchýlil od ustálenej rozhodovacej praxe, na ktorú poukázal žalobca, ale napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v rozsahu, v akom bola žaloba zamietnutá, považoval za správne. Ďalej žalovaná poznamenala, že žalobca síce podal dovolanie voči celému rozsudku odvolacieho súdu, no v odôvodnení svojho dovolania sa venuje výlučne nároku na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia, hoci predmetom konania bol aj nárok na náhradu bolesti, vo vzťahu ku ktorému a ktorého premlčaniu nezažal žiadne stanovisko. Pokiaľ žalobca podal dovolanie aj proti tej časti odvolacieho rozhodnutia, v ktorej odvolací súd žalobe vyhovel uviedla, že v tejto časti je dovolanie subjektívne neprípustné s poukazom na 424 C. s. p. Dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. môže podľa žalovanej nastať v prípade, ak odvolací súd pri posudzovaní určitej právnej otázky (ktorá je pre jeho rozhodnutie významná), nerešpektoval ustálenú judikatúru odvolacieho súdu a zaujal odlišný právny záver, ako k danej právnej otázke zaujal najvyšší súd vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach, pri ktorých túto otázku posudzoval zhodne. V tejto veci mala žalovaná za to, že odvolací súd postupoval pri aplikácii ustanovenia § 106 ods. 2 OZ dôsledne a v súlade s právnymi závermi rozhodnutí, resp. stanoviskami najvyššieho súdu, na ktoré poukazoval aj žalobca. Z tohto dôvodu považovala žalovaná

dovolanie podľa 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. proti rozhodnutiu odvolacieho súdu za neprípustné, preto žiadala, aby ho dovolací súd v súlade s § 447 písm. c/ C. s. p. odmietol.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 C. s. p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C. s. p.) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 C. s. p.), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.), bez nariadenia pojednávania (§ 443 C. s. p.) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v napadnutej časti ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, a dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

6. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 C. s. p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C.s.p.

7. Podľa § 421 ods. 1 C. s. p. je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

8. Dovolanie prípustné podľa § 421 C. s. p. možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C. s. p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré považuje za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C. s. p.).

9. Podľa názoru žalobcu je jeho dovolanie prípustné v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) C. s. p. a z obsahu dovolania je zrejmé, že je toho názoru, že účinky uplatnenia nároku za sťaženie spoločenského uplatnenia nastávajú dňom doručenia žaloby súdu, pričom nie je potrebné, aby bola špecifikovaná výška náhrady škody poukazujúc na to, že hodnotiaci posudok na sťaženie spoločenského uplatnenia bol vypracovaný až dňa 28.04.2014. Dovolateľ uviedol, že nárok na náhradu škody si uplatnil na súde dňa 27.01.2014 pričom podaním z 12.06.2014 si neuplatnil nový nárok, ale len špecifikoval jeho výšku, ktorá bola ustálená znaleckým posudkom. Poukázal na judikatúru najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 237/2007 - pre posúdenie začiatku plynutia premlčacej lehoty sú potrebné dve okolnosti - potenciálna vedomosť o škode a vedomosť o osobe zodpovednej za škodu.

10. V zmysle judikátu R 71/2018 patria do pojmu „ustálená rozhodovacia prax odvolacieho súdu“ (§ 421 ods. 1 C. s. p.) predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali.

11. Predmetnou otázkou (viď vyššie bod 9.) sa už dovolací súd zaoberal v dovolateľom označenom rozhodnutí sp. zn. 4 Cdo 237/2007, ktoré treba považovať za súčasť ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. V zmysle uvedeného rozhodnutia pre posúdenie začiatku plynutia premlčacej doby sú potrebné dve okolnosti a to potenciálna vedomosť o náhrade škody a vedomosť o osobe zodpovedajúcej za škodu. Pokiaľ ide o samotnú výšku škody túto nemohol žalobca ani v danom okamihu vedieť, pričom jej výška bola ustálená až znaleckým posudkom, ktorý bol vypracovaný až dňa 28.04.2014. V predmetnej veci stačilo teda žalobcovi podať žalobu o náhradu škody titulom sťaženia spoločenského uplatnenia na súd v zákonnej lehote, čo aj urobil, nakoľko k uplatneniu škody titulom sťaženia

spoločenského uplatnenia došlo dňa 27.1.2014, pričom k ustáleniu zdravotného stavu došlo dňa 27.3.2012. Teda žalobca bol povinný si nárok na náhradu škody titulom sťaženia spoločenského uplatnenia uplatniť najneskôr do 27.3.2014, čo aj urobil. Škodu na náhradu sťaženia spoločenského uplatnenia si preto uplatnil včas, a od tohto momentu prestala plynúť premlčacia doba, pričom jej presné vyčíslenie (výška vzniknutej škody) si nemohol uplatniť skôr, než bola určená na základe znaleckého posudku a táto výška je predmetom znaleckého a súdneho dokazovania.

12. Vzhľadom na opodstatnenosť námietky dovolateľa, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu sa riešením predmetnej právnej otázky odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobcu je v tejto časti prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a) C. s. p. Zároveň je aj dôvodné (§ 432 ods. 2 C. s. p.), lebo žalobca opodstatnene namieta, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Preto dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu v časti týkajúcej sa náhrady škody za sťaženie spoločenského uplatnenia v ktorej bol zamietnutý zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 449 ods. 1 a § 450 C. s. p.).

13. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 C. s. p.). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C. s. p.).

14. Pokiaľ išlo o zvyšnú časť dovolania v časti v ktorej bolo žalobcovi jednak vyhovené a priznaný čiastočný nárok titulom sťaženia spoločenského uplatnenia vo výške 9.000 € s príslušenstvom, tento nechal dovolací súd nezmenený, nakoľko ním bolo rozhodnuté o časti oprávnenej náhrady škody titulom sťaženia spoločenského uplatnenia žalobcovi, ktorá nebola spochybnená ani samotnou žalovanou a preto dovolanie ako nedôvodné odmietol (§ 424 C. s. p.). Pokiaľ ide o nárok na náhradu škody, ktorá sa týkala náhrady za bolesť, tak v tejto časti svoje dovolanie žalobca nijakým spôsobom neodôvodnil a preto v tejto časti dovolanie odmietol pre nesplnenie podmienok (§ 447 písm. d) a § 428 C. s. p.).

15. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.